

Dr hab. Katarzyna Myćka

AM im. St. Moniuszki w Gdańsku

Stuttgart, dn. 12.01.2023

**Recenzja ws. nadania stopnia doktora dla
mgra Wojciecha Lubertowicza w dziedzinie sztuki,
w dyscyplinie artystycznej: sztuki muzyczne.**

Recenzji dokonałam na podstawie przedstawionej pracy doktorskiej pt.

„Bębny obręczowe – synkretyczna technika gry a nowe wartości sonorystyczne“

oraz nagrań utworów przedstawionych na nośniku elektronicznym.

Z wielką przyjemnością przeczytałam dzieło doktorskie pana Wojciecha Lubertowicza, zawierające wiele istotnych informacji dotyczących historii, rozwoju, technik wykonawczych oraz nowatorskich rozwiązań dotyczących bębnów obręczowych.

Autor przekazuje ogromną wiedzę, popartą wieloma przykładami i cytataми, nie ograniczając się do wybranego regionu.

Historia bębnów obręczowych Bliskiego i Dalekiego Wschodu jest mu dobrze znana, jak również różne formy wydobycia z nich dźwięku, co na pewno jest nieodzowną i jakże potrzebną podstawą do własnych poszukiwań sonorystyki tych ciekawych, ale nadal niezbyt dokładnie uszeregowanych instrumentów perkusyjnych.

W pierwszej części z rozprawy możemy dowiedzieć się szczegółów na temat konstrukcji wybranych idiofonów, pojedynczych części składowych oraz ich bezpośredniego wpływu na dźwięk, jego barwę, intensywność oraz możliwości manipulacji.

Doktorant koncentruje się na przedstawieniu i dokładnym opisie sposobów gry na czterech wybranych instrumentach (z czego dwa z nich opisane są wspólnie). Szczegółowo uwzględnione zostały: bendir (i tar), riq, kanjira oraz polski bębenek obręczowy. Autor w bardzo klarowny sposób tłumaczy czytającemu sposób trzymania instrumentów, operowanie różnymi częściami ręki, przedstawia podstawowe dźwięki możliwe do wydobycia, ich genezę i powiązanie z możliwościami konstrukcyjnymi, często nowatorskimi rozwiązaniami współczesnych producentów.

Po sformułowaniu tych podstawowych informacji Doktorant zbliża się do przedstawienia superlatyw związanych z synkretyczną techniką gry.

Uważam za bardzo cenny i zgodny z tytułem pracy indywidualny komentarz autora, który nie próbuje zbliżać się do źródeł pojedynczych instrumentów i doskonalić tzw. oryginalnego stylu wykonawczego na nich, ale raczej łączyć wiele nurtów współczesnych, technik gry na instrumentach klasycznych perkusyjnych i ich osiągnięć.

Widać tutaj bardzo mocne podstawy merytoryczne doktoranta, który potrafi w swobodny sposób łączyć stylistyki wbrew pozorom obcych sobie przedziałów muzycznych. Ciekawe są informacje ułatwiające czytającemu zrozumienie dlaczego w niektórych sytuacjach można zastosować synkretyczne sposoby gry, a w innych tego czynić nie warto.

Połączenie wizji i zamierzeń sonorystycznych możliwe jest tylko dlatego, że Doktorant dysponuje szeroką wiedzą na temat pochodzenia instrumentów i materiałów z których są zbudowane. Poprzez współczesne przykłady wykonawców oraz bezpośrednią współpracę z nimi, widać zainteresowanie i zaangażowanie pana Wojciecha w poznanie dzisiejszych nurtów rozwoju bębnów obręczowych. Jego otwarty i chłonny umysł adaptuje wszelkie nowości, takie jak np. twórcza i popularyzatorska praca Glena Veleza. Jest on na pewno prekursorem techniki, którą Doktorant w wielu przypadkach udoskonalił oraz rozszerzył, np. o wykorzystanie instrumentów typowych dla naszych kręgów kulturalnych, myślę tutaj o polskich bębnach obręczowych i ich specyfice wykonawczej.

Dokładny opis możliwych uderzeń wykorzystywanych przez autora dzieła jest jasny i klarownie sformułowany, w związku z czym uważam to dzieło za bardzo cenne w aspekcie dydaktycznym – niebagatelna jest tu rola bardzo dobrych zdjęć autorskich.

Kolejny rozdział przynosi wiele szczegółów konstrukcyjnych podstawowych instrumentów wykorzystanych na nagraniach dołączonych do pisemnego dzieła. I tak można dowiedzieć się detali na temat instrumentów takich jak: bendir, tar, riq, kanjira, dag, bębenek obręczowy i mazhar oraz podziwiać je na fotografiach wykonanych przez autora.

Część pisemną rozprawy Doktoranta dopełnia opis nagranych utworów. W większości są to kompozycje Wojciecha Lubertowicza, które zaskakują niesamowitą różnorodnością i barwną kolorystyką dźwięku. Tutaj wydają mi się bardzo pomocne i na pewno inspirujące lata studiów kandydata na Wydziale Reżyserii Dźwięku Uniwersytetu Muzycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie. Tylko człowiek bardzo wyczulony na szczegóły brzmieniowe i detale graficzno-akustyczne pojedynczych dźwięków mógł stworzyć tak wiele wysublimowanych brzmień.

Instrumenty o wydawało by się dość prostej konstrukcji oraz osadzone w muzyce folklorystycznej, przede wszystkim krajów Bliskiego i Dalekiego Wschodu, w rękach pana Lubertowicza promieniają magią brzmieniową, oraz w bardzo świeży i dowcipny sposób łączą elementy tradycji muzyki polskiej z kulturą wydawałoby się dla naszego odbioru bardzo odległą. Nagrania również zostały wykonane w profesjonalny sposób, niektóre z nich jako utwory solowe, inne z wykorzystaniem techniki dubbingu, a kolejne jako pozycje z udziałem gościnnych muzyków.

Uważam, że praca doktoranta wnosi wiele pozytywnych elementów do uporządkowanie wiedzy o bębnach obręczowych, w przystępny sposób tłumaczy sposoby wydobywania z nich dźwięku, przez co jest nie tylko interesującym informacyjnie dziełem, ale również zawiera pozytywne elementy edukacyjne. Jakość nagrania utworów muzycznych to czysta przyjemność dla słuchacza.

Z tego względu uważam, że powyższa praca spełnia warunki sformułowane w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” oraz gorąco popieram kandydaturę pana Wojciecha Lubertowicza do nadania mu stopnia doktora w dziedzinie sztuki.

